

DOBAI PÉTER

Versek egy elnémult klavírra című ciklusból

NEMES ÉS NEMZETES DUKAI TAKÁCH JUDITH KÉSŐ-ROKOKÓ
ÉS PANNON-BIEDERMEIER STYLJÉBEN

In aeternam memoriam Gabrieli Dayka

„Ti egybeforrt ölekezések!
Te édes elragadtatás!”.....
„Nékünk eltölt örömnöknek
– Bár mit mondjon a’ rege –
Im telében életünknek,
Kedves emlékezete.”

(Újhelyi Dayka Gábor)

*Alig esztendőkkkel születésem előtt
Pusztított el beteg tudód.
Ha egy korban élünk:
Lehettem volna hűséges szeretőd,
Kedvesed! ’S lettem is volna az!
De megmaradtak elégiai költeményeid,
Ovidius fordításaid,
'Mellyeket olvasok szüntelen!*

„Takách Judit (dukai), költőnő, született Dukán (Vas vármegye) 1795 augusztus 9., az oroszán jégében. Meghalt Sopronban 1836 április 15. Jómódú nemesi családból származott, gondos nevelést kapott: már gyermekkorában írogatott és muzsikált. Későbbi költeményei valóban nagy reményekre jogosítottak, valóságos meteori pályára. Igazi energumen volt, egész lényében rajongó, megszállott személyisége delejező hatással volt mindazokra, akik szerencsések voltak ismerhetni őt. Kortársai lelkesedéssel ünnepelték a MALVINA álnéven író szép leányt. Berzsényi, Döbrentei, Kazinczy barátságukkal tüntették ki. Festetics gróf meghívta keszthelyi kastélyába a Helikoni ünnepre, ahol a költőnő verseit olvasta fel, nagy ünneplést kiváltva. Költeményei megjelentek a korabeli folyóiratokban és díszes zsebkönyvekben. Kiterjedt levelezésben állottak vele a kor híres írói, buzdítván, bátorítván őt a versírásra. Sajnos és érthetetlen, hogy amidőn férjhez ment en bloc fölhagyott mindennemű írással, közönyös lett az irodalom iránt, szinte csak birtokaival törődött. A kultúrához további rövidre szabott életében csupán annyira kötődött mégis, hogy a maga kedvére klavíron muzsikált.”

(Egy múlt századi magyar lexikon szócikke a dukai költőnőről.)

*Kazinczy fölismerte nagyságodat,
Lírád mély hatása elérte Kisfaludyt,
Sőt, magát Berzsenyit is!
De mit ér a poézis, ha nem vagy itt!?
Dayka Gábor, Te a hiányoddal
Engem magamtól is távolíts!*

*

*„Egy csendeskalibám itt, hol a szép Rába
A virágos rétek partjait locsolja,
Tőled, szent természet érzése, hiába,
Szívemet semmi tárgy másfelé nem vonja.”*

(Dukai Takách Judith: Az én képem –
Az én lakhelyem. Anno Domini 1816)

*Meliorisz Katalin, régi, hű barátném,
Meghívott vala magához Pestre.
Olly' kedves volt üzenete!
Ígérte, hogy elvisz az aggastyán
Virág Benedekhez,
'Kinek vendégségében a nagy Berzsenyi
Csak kínosan feszengett - - -
Túl azon, hogy Dukáról kimozdulnom
Nincsen semmi szabadságom,
Eszembe jutottak Csokonai sorai,
a Pesti dicsőség című versében írta:
„A dámáknak ide vágyjon pipeskedni,
A feltett céltárgyra itten leselkedni.*

.....
*Itt ha lányt látsz is, ne véld ám, hogy szűz vólna,
Első kérésedre mindjárt ne hajólna,
Mihelyt a lány tizenégy esztendőös leszen,
Pesten mindjárt asszony-szolgálatot teszen.*

*Bál és szála, óh, gyönyörű nevezetek,
Mely hatalmas erőn vagyon tibennetek.
Azon kerengő táncz kifejezésére,
Amelly tartozik az örültség nemére.”*

*---- Maradok tehát dukai kúriámban,
Ahonnan álmaimban mindig messze távozom!
Valóban ott van az én életfogytiglan
Harmóniám,
Beléd ágyazódva: nyithatatlan magány!*

